

V Škedenju pri Trstu so se v nedeljo hudo stepli laški in slovenski delavci.

Ogersko. V torek se je vpricho vseh ogerskih ministrov in ministrov Krieghammerja in Kallaya zaključila milenijska razstava. — Dozdaj je v državni zbor izvoljenih 274 liberalcev, 37 nacionalnih poslancev, 48 Košutovcev, 6 pristašev neodvisne, 21 pristašev kršćanske ljudske stranke in 9 »divjakov«. Liberalci so pridobili 64 mandatov, po kaki turški »maniri«, je vsem znano.

Vnanje države.

Rim. Za apostolskega nuncija v Parizu so sv. oče imenovali viterbskega škofa, Evgenija Clari-ja, Tarnassi-ja pa za nuncija v Holandiji. — Umrli je kardinal Hohenlohe, brat nemškega kanclarja. Pod sedanjim papežem je že 115 kardinalov umrlo.

Italijansko. Senat ali gosposka zbornica je povodom kraljevičeve poroke vsprejela 36 novih članov. Med temi so večinoma uradniki, častniki, pa tudi višji plemiči, vsi pa več ali manj hudi nasprotniki katoliške cerkve.

Angleško. Ne samo stari Gladstone, ampak tudi drugi imenitni Angleži prirejajo velike shode v prid kršćanskih Armencev v Turčiji. Te dni se v tej zadevi podpisuje tudi velika peticija, ki se pošlje kraljici Viktoriji.

Nemško. Vlado je v veliko zadrego spravilo odkritje Bismarkovo glede na tajno zvezo Nemčije z Rusijo od leta 1880. do 1890. Mi avstrijski Slovani samo to rečemo: Toli hvalisana »nemška zvestoba« ni vredna pol pipe tobaka. Avstrija se naj prej ko prej odkriža trozveze! Ne Nemčija, pa tudi ne Italija nam nikoli nista res prijazni.

Rusko. Car Nikolaj boja namerava predlagati, naj se skliče mednarodna konferencija, da določi, kako urediti turške razmere. — Vlada v kratkem izdela novo postavbo, ki bode določala, kdo dobi ruske državljanske pravice. — Prih. leto bode popisovanje ljudi, ki bode stalo okoli 4 milijone rubljev.

Rumunsko. Te dni se pri kralju Karolu mudi srbski kralj Aleksander. Tega je kralj Karol vsprejel, kakor vsprejme kraljev sosed svojega kraljevega sosedu, družega pomena pa nimajo razne slavnosti, ki se prirejajo v Bukarešti na čast srbskemu vladarju.

Turško. Minister financ bode boja v bodoče kak Avstrijec ali Francoz. Ministri vnanjih stvari, poljedelstva in javnih del bodo turški kristijani, ki se bodo nastavljali tudi v drugih službah, posebno med kršćanskim prebivalstvom. Vse lepo, pa neverjetno. — V Epirusu je bil med makedonskimi ustaši in turškimi vojaki krvav boj. Turčini so bili premagani.

Špansko. Vlada je sklenila, da vzame na posodo 400 milijonov. — Na Kubi so Španci na več krajih premagali majhne ustaške čete. Tudi se govori, da se je Špancem udal ustaški vodja Maceo. Če je to res, s tem še ne bode ondi mir napravljen, kakor še tudi ni na Filipinskih otokih. Posebno je za Špance neprijetno, da je v severno-ameriških Zveznih državah izvoljen za predsednika republikanec Mak Kinley.

Za poduk in kratek čas.

Madjari in njih navali na slov. Štajar.

(Zgodovinski spominki; piše M. Slekovec.)

(Dalje.)

Tudi Tököly je bil k zboru povabljen, pa ni prišel. Obljubil je sicer, da bode svoje trume razpustil in

ohranil mir, ali njegov zaveznik, Turek, je hotel boj in tudi Tököly je bil enakih mislij. Pred obzidjem trdnjave Füleka je prejel Tököly od Turkov krasno diplomo, ki ga je imenovala kralja Krucev in mu podelila gospostvo čez srednje Ogersko. Za to pa je obljubil plačati Turkom vsako leto 40.000 piastrov davka in biti jim s svojimi trumami v pomoč. V znamenje svoje oblasti je prejel buzdovan in zastavo, pozneje tudi krono in je bil odzdaj Turčiji podložen »hospodar«.

Ko so se brezštevilne turške trume l. 1683. proti Dunaju pomikale, kazal jim je kralj Krucev najkrajšo pot; njegove čete so pa kot turška reserva ostale na Ogorskem ter se od tam razile na razne kraje. Takrat so Kruci prirazbijali prvokrat v slov. Štajar. Precejšnja truma teh divjakov je namreč pri Veržaju prekoračila Muro ter razsajala čez vse grozovitno na Murskem polju. Kamor so divjaki prišli, ropali so in žgali; ljudstvo je bežalo v hribe in hoste in se tam poskrilo. Vse, kar se je dalo odnesti, vzeli so Kruci s seboj; hrame, kleti in druga poslopja so pa razdžali in užgali. Takratni vikar pri Mali Nedelji, Simon Pornat,¹⁾ je zbral potem svoje farane in okoličane ter nje peljal proti Soboti in Tišini, kajti bilo se je bati, da Kruci zopet prihrujejo. Tam jim je bral sv. mašo in jih k boju spodbudil.

Po slavni zmagi, ki so jo kršćanski junaki dne 12. septembra l. 1683. pred Dunajem čez krutega Turka pridobili, imeli so tudi naši kraji pred ogerskimi puntarji nekoliko časa mir; kajti Tököly se je s svojimi trumami pomaknil na zgornje Ogersko, kjer ga je dne 17. sept. l. 1684. general Schulz precej potolkel in mu več trdnjav vzela. Tudi novi veliki vezir Ibrahim, satan imenovan, (prejšnjemu je bila zaradi zgube pred Dunajem glava odsekana), Tököly-ju že več časa ni prav zaupal ter ga je hotel odstraniti. Povabil ga je torej k sebi, in kralj Krucev je bil v železje zakovan in je moral v Drenopolje. Brez dvoma bi bil tam umorjen, pa neki kršćanski junak je njegovemu nasprotniku, divjemu Ibrahimu, kmalu po tem v krvavem boju glavo odsekal, in Tököly se je vrnil nazaj na zgornje Ogersko ter začel s svojimi trumami zopet okoli razbijati in ropati. Tudi v Ljutomerske kraje je l. 1685. neki Pelhazy, Tököly-jev privrženec, z nekaterimi Kruci zopet prirazbijal, si okoli Sv. Križa po Murskem polju raznoterega blaga naropal, nekatere hiše užgal in se potem tako naglo, kakor je bil prišel, zopet čez Muro na Ogersko vrnil. Pri tej priliki so Slovenci uplenili petletnega otroka, sina Ibrahimovega, bivšega paše v Budi, ki je bil potem dne 8. junija l. 1687. pri Sv. Miklavžu v Ljutomerskih gorinah kršćen.

Nekaj časa je Tököly še po Ogorskem rogovilil, toda njegove trume, od cesarske armade vedno nadlegovane, so se manjšale od dneva do dneva. Dne 19. januarja l. 1688. morala se je udati tudi njegova najmočnejša trdnjava Munkacz, katero je njegova soproga Helena Zrinjska bila dve leti junaško branila. Med raznimi dragocenostmi, ki jih je cesarska armada tukaj uplenila, bila je tudi krona kralja Krucev. Podobna je dragonski čeladi. Spodnji del je vijolične barve in štiri prste na široko obrobjen s čistim zlatom; zgornji del je pa obokast in bel, s platnom obšit in kinčan z velikim dragocenim kamnom.

Kralj Krucev je prišel ob svojo krono, zato pa ga je turški veliki vezir l. 1690. imenoval velikega kneza erdeljskega. In ko se je Tököly s svojimi ostalimi trumami tje podal in še tam nekoliko let rogovilil, imeli

¹⁾ Simon Pornat ni bil nikdar župnik v Ljutomeru, kakor se je do zdaj v obče trdilo. Iz njegove prošnje za župnijo Sv. Križa na Murskem polju je razvidno, da je služil tri leta med krivoverci v »Neuhaus-u« na nižjem Ogorskem, od tam pa je l. 1682. prišel za vikarja k Mali Nedelji. Dne 6. februarja 1687 je bil prezen-tiran za župnika pri Sv. Križu, kjer je umrl dne 25. jan. 1692.

so prebivalci slovenskega Štajarja precej časa mir pred Kruci.

Vsled sijajnih zmag slavnega Evgena je bila Ogerska rešena turškega jarma, toda Ogrji so kazali za to malo hvaležnosti. Zaradi nekaterih malenkosti je začelo po vsej deželi vnovič vreti, in vsak čas se je bilo bati nove ustaje, kajti nezadovoljnost, katero so francoski najemniki natihome podpihovali, je do vrha dokipela. Tudi poglavar nezadovoljnih trum se je kmalu našel in sicer Franc Rakoczy II. (Dalje prih.)

Smešnica. Paznik vpraša kaznjence v ječi: »Kaj si vendar zakrivil, da moraš zdaj tukaj sedeti?« — Kaznjence reče: »Vlak sem zamudil!« — »O, zaradi tega gotovo nisi zaprt!« — »Pač, pač, odgovori kaznjence, ko vlaka ne bi bil zamudil, odpeljal bi se čez mejo v drugo državo, in bi zdaj bil prost!«

Razne stvari.

Domače. (Najvišje potrjenje.) Presvetli cesar so potrdili izvolitev g. dr. Franca Jurtela načelnikom okrajnega zastopa v Šmarjah in izvolitev g. Franca Andrinek-a njegovim namestnikom.

(Imenovanje.) Cesarskim svetovalcem je imenovan slavn slovenski skladatelj, gosp. dr. Gustav Ipavc, župan v Št. Juriju ob južni železnici, ki je nedavno bil odlikovan z zlatim zaslužnim križcem s krono.

(Promocija.) G. doktor Janko Majciger si jemlje čast, svojo dne 31. oktobra t. l. na c. kr. vseučilišču v Gradcu izvršeno promocijo v doktorja vesoljnega zdravilstvu s tem najuljudneje na znanje dati.

(Ponavljanje sv. misijona) bode v slov. jeziku v Mariboru v cerkvi sv. Alojzija od dne 8. do 15. novembra. Vodila je bodeta dva častita patra jezuita.

(Cerkvena in šolska vest iz Ljubnega.) Prenovljena ter povečana župnijska cerkev na Ljubnem bode v nedeljo blagoslovljena. — Pomožna učiteljica na Ljubnem je postala gospa Lorgier; upamo, da pride kmalu stalna učiteljska moč, ker s krpanjem le poduk trpi.

(Šolske vesti iz Petrovč.) Minoli teden je bil v Libojah od udov krajnega šolskega sveta izvoljen g. Franc E. Fridrih načelnikom in Anton Vizjak namestnikom. V Petrovčah pa je bil izvoljen tudi g. Fr. E. Fridrih načelnikom in č. g. kaplan Matej Osenjak namestnikom. Sedaj je v občini Petrovče vse občinsko in šolsko gospodarstvo v katoliško-narodnih rokah.

(Nov, močan vrelec.) Po hudih nalivih zadnjega tedna se je v Solčavskih planinah pri Osojniku zemlja sesedla, ter je nastal ondi nov, močan vrelec.

(Iz Rečice v gornji Savinjski dolini.) Splošna želja je, da bi dosedanji gosp. načelnik krajnega šolskega sveta na Rečici še naprej to mesto zavzemal.

(Nov križev pot) za smihelsko cerkev nad Mozirjem bode izdelal akademični slikar g. Ivan Gosar, ki zdaj stanuje v Celju v »Narodnem domu«.

(Plašč po vetru.) V zadnji številki »Slov. Gospodarja« prinesli ste medoticami spis zadevajoč mojo osebo, ki je popolnoma neresničen. Pozivljam Vas na podlagi § 19 tisk. zak. z l. 1862, da sprejmete nespremenjen v prihodnji številki naslednji popravek: Neresnica je, da bi bil pri banketu na Svetec-evem shodu zabavljal proti »kaplanom in klerikalcem«. Res pa je, da nisem med celim govorom niti enkrat znil besedo kaplan ali klerikalec. Resnica je, da sem koncem svojega govora rekel: »Obžalovati je, da so takemu možu, ki je vzor-poštenjaka glede narodnosti, kakor tudi glede naše svete vere, izvile mlajše moči vodstvo narodne politike

iz rok; možu kateremu je bilo vedno vzor braniti pravice naroda in svetinje svete cerkve. Dal Vsegamogočni, da pride kmalo čas, da bodo ti z aslepljenici spregledali in uvideli, koliko krivice so delali današnjemu slavljencu, ki je z najčistejšim namenom oral ledino slovenstva z rajnim Božidarom Raič-em in dr. Janez Bleiweisom. Temu možu dvigam svojo čašo, izročajoč mu pozdrav štajarskih Slovencev in mu kličem: Bog ga živi! — V Celji, 4. okt. 1896. Dragotin Hribar.

(Z Vranskega.) Dne 3. novembra je bila volitev odbora okrajnega zastopa na Vranskem. Načelnikom je bil izvoljen č. g. Franc Zdolšek, župnik pri Sv. Juriju ob Taboru, namestnikom g. Janez Apat, posestnik pri Sv. Juriju ob Taboru. V odbor so bili voljeni: Jožef Pauer, trgovec iz Braslovč; Edv. Lauterbach, tovarnar na Polzeli; Anton Plaskan, trgovec iz Braslovč; Franc Kolšek, posestnik s Polzele; Mihael Rak, veleposestnik z Gomilkega in Vincencij Derča ravno od ondi.

(Iz Ljubnega v Savinjski dolini.) V zadnji številki »Slov. Gospodarja« je čitati: »G. dr. Fr. Velimek pa je zapustil Ljubno«. Ker se iz tega sicer kratkega poročila vendar lahko različno sklepa, zato objavite, da ni res, da bi bil g. dr. Josip Vilimek, tukajšni okrožni zdravnik, »zapustil« Ljubno; nasprotno je res le, da je šel na kratek odpust na svoj dom v Prago, od koder se je dne 31. okt. zopet vrnil.

(Neznani tatovi) so nameravali pretekli teden okraati posestnika Plesnika na Dobrovrljah, braslovške občine; a na srečo jih je pastir prepodil. Sluti se, da niso bili iz devete dežele, ker jim je bilo znano, da je ravno isti dan prejel Plesnik blizu 900 fl. za prodani les.

(Zopet mlad duhovnik umrl!) Dne 3. nov. je umrl č. g. Ignacij Hauptmann, bivši kaplan marenberski, pri svojih stariših pri D. M. v Pušcavi v 24. letu svoje dobe. Naj v miru počiva!

(Požar.) Dne 29. okt. je zgorela hiša z gospodarskim poslopjem vred Florijanu Pristoniku v Prebukovju pri Slov. Bistrici. Zgoreli so mu tudi vsi letošnji pridelki, razna oprava in pa bik, kojega niso mogli rešiti. — Dne 21. okt. pa je pogorel v Vojniku hlev Lešnikov, ne da bi se trški gasilci kaj zato zmenili.

(Roparski napad.) Večer dne 25. okt. sta napadla Jožef Frangež in Anton Dolenc sedlarja Martina Zunkoviča iz Brezule na Dravskem polju ter mu vzela srebrno uro in 1 gld. 80 kr. denarja. Malopridneža že ima sodišče pod ključem.

(V Dravi utonil.) Dne 28. okt. je šel v Mariboru dninar G. Holzmann k Dravi vode pit. Ravno takrat pa ga napade božjast in revež pade v reko in izgine valovih.

(Žalosten konec plesa.) V nedeljo, dne 25. okt. je v Ribnici pri »Kegelwirthu« Gašpar Schlosser A. Schweigerju, oba v službi pri Urbancu v Lehnu, z nožem prebodel prsi in pljuča ranil takó, da je revež, lepe in krepke postave mladenič, po velikih, neznosnih bolečinah dne 28. okt. umrl. Kakor se pripoveduje, je bil nož nabrušen za drugega.

(Cena letošnjemu moštu.) Na Zavrču so nekateri prodajali mošt po 25 kr. liter od preše. — Na dražbi cerkvenega mošta v Framu se je prodal polovnjak za 41 do 81 gld. Pri Sv. Petru niže Maribora pa se je cerkven mošt prodajal po povprečni ceni 18-6 kr., najboljši celo po 23 kr.

Društvene. (Dijaški kuhinji) v Mariboru sta darovala preč. g. kanonik dr. Jožef Pajek 20 gld. in č. g. Martin Jurkovič, župnik pri Sv. Petru niže Maribora, 10 gld. Bog plati!

(V odbor celjske čitalnice) so bili danes teden izvoljeni gospodje: dr. Jos. Sernec, dr. Iv. Dečko, dr. Juro Hrašovec, dr. Hinko Šuklje, notar Lovro Baš,